

LENINISTÄ

*Puhe Kremlin kurssilaisten illanvietossa
tammikuun 28 päivänä 1924*

Toverit! Minulle sanottiin, että täällä vietetään iltaa, joka on omistettu muistelmille Leninistä, ja minut on kutsuttu illanviettoon yhtenä puhujista. Luulen, ettei ole tarpeellista tehdä yhtenäistä selostusta Leninin toiminnasta. Mielestäni olisi parempi rajoittua muutamien sellaisten seikkojen kertomiseen, jotka kuvaavat Leninin eräitä erikoisuuksia ihmisenä ja toimihenkilönä. Näiden seikkojen välillä ei ehkä tule olemaan sisäistä yhteyttä, mutta sillä ei voi olla ratkaisevaa merkitystä yleiskäsityksen saamiselle Leninistä. Joka tapauksessa minulla ei ole tällä kertaa mahdollisuutta antaa teille enempää kuin mitä juuri lupasin.

VUORIKOTKA

Ensi kerran tutustuin Leniniin vuonna 1903. Tuo tutustuminen tosin ei ollut henkilökohtaista, vaan välillistä, kirjeenvaihdon kautta tapahtunutta tutustumista. Mutta se teki minuun unohtumattoman vaikutuksen, joka ei ole häipynyt mielestäni koko sinä

aikana, minkä olen toiminut puolueessa. Olin silloin Siperiassa karkoituksella. Tutustuminen Leninin vallankumoukselliseen toimintaan 90-luvun lopulta lähtien ja varsinkin vuoden 1901 jälkeen, sen jälkeen, kun „Iskra“¹¹ oli alkanut ilmestyä, sai minut vakuuttuneeksi siitä, että Leninissä meillä on poikkeuksellinen henkilö. Minun silmissäni hän ei ollut silloin puolueen pelkkä johtaja, hän oli sen tosiasiallinen luoja, sillä vain hän yksin ymmärsi puolueemme sisäisen olemuksen ja ajankohtaisimmat tarpeet. Kun vertasin häntä puolueemme muihin johtajiin, niin minusta tuntui kaiken aikaa, että Leninin taistelutoverit—Plehanov, Martov, Axelrod ynnä muut—olivat päättään lyhyempiä Leniniä, että heihin verrattuna Lenin ei ollut pelkästään eräs johtajista, vaan korkeammantyyppinen johtaja, vuorikotka, joka ei tunne pelkoa taistelussa ja vie rohkeasti puoluetta eteenpäin Venäjän vallankumouksellisen liikkeen ennentutkimattomia teitä. Tämä vaikutelma painui niin syväälle mieleeni, että tunsin tarvetta kirjoittaa siitä eräälle läheiselle ystävälleni, joka oli silloin maanpaossa, ja kysyin hänen mielipidettään. Jonkun ajan kuluttua, kun olin jo karkoitettuna Siperiaan—se oli vuoden 1903 lopulla—sain ihastusta uhkuvan vastauksen ystävältäni ja yksinkertaisen, mutta syvällisen, sisältörikkaan kirjeen Leniniltä, jonka ystäväni oli, kuten osoittautui, tutustuttanut kirjeeseeni. Leninin kirje oli verrattain lyhyt, mutta siinä annettiin rohkea, peloton arvostelu puolueemme käytännöllisestä toiminnasta sekä erinomaisen selvä ja suppea esitys puolueen koko toimintasuunnitelmasta lähimmäiseksi kaudeksi. Vain Lenin osasi kirjoittaa kaikkein mutkikkaimmistakin asioista niin

yksinkertaisesti ja selvästi, suppeasti ja rohkeasti, että jokainen lause tuntuu iskevän eikä puhuvan. Tuo yksinkertainen ja rohkea kirje sai minut vielä entistä varmemmaksi siitä, että Lenin on puolueemme vuorikotka. En voi antaa itselleni anteeksi, että vanhan maanalaisen työntekijän tottumuksesta poltin tuon Leninin kirjeen, niinkuin monet muutkin kirjeet.

Tuosta ajasta alkoi tuttavuuteni Leninin kanssa.

VAATIMATTOMUUS

Ensimmäisen kerran kohtasin Leninin joulukuussa 1905 bolshevikkien konferenssissa Tampereella (Suomessa). Toivoin saavani nähdä puolueemme vuorikotkan, suurmiehen, joka ei ole suuri ainoastaan poliittisesti, vaan, jos niin voi sanoa, myöskin ruumiillisesti, sillä olin kuvitellut mielessäni Leninin jättilläiseksi, komeaksi ja edustavaksi. Millainen olikaan pettymykseni, kun sain nähdä aivan tavallisen, keskikokoa lyhyemmän miehen, joka ei kerrassaan mitenkään eronnut tavallisista kuolevaisista...

On totuttu siihen, että „suurmiehen“ täytyy tavallisesti myöhästyä kokouksista, että kokouksen osanottajat odottelisivat hänen ilmestymistään sydän kurkussa; ja juuri suurmiehen saapumisen edellä kokouksen osanottajat antavat merkkejä: „tss... hiljaa... hän tulee“. Tuo juhlallisuus ei tuntunut minusta liialliselta, sillä se vaikuttaa, herättää kunnioitusta. Millainen olikaan pettymykseni, kun sain tietää, että Lenin oli tullut kokoukseen ennen edustajia ja oli johonkin nurkkaan vetäytyneenä tuttavallisessa keskustelussa, aivan tavallisessa keskustelussa mitä

tavallisimpien konferenssin edustajien kanssa. En salaa, että se tuntui minusta silloin jonkinlaiselta eräiden välttämättömien sääntöjen rikkomiselta.

Vasta myöhemmin minä käsitin, että tuo Leninin yksinkertaisuus ja vaatimattomuus, tuo pyrkimys jäädä huomaamattomaksi tai ainakin olla pistämättä silmiin ja korostamatta korkeaa asemaansa — tuo piirre on eräs Leninin kaikkein vahvimpia puolia uusien joukkojen, ihmiskunnan syvimpien „pohjakerrosten“, yksinkertaisten ja tavallisten joukkojen uutena johtajana.

LOGIIKAN VOIMA

Erinomaisia olivat Leninin kaksi puhetta, jotka hän piti tässä konferenssissa: päivänpolitiikasta ja agraarikysymyksestä. Ne eivät valitettavasti ole säilyneet. Ne olivat innostavia puheita, jotka saivat koko konferenssin myrskyisän ihastuksen valtaan. Tavaton vakaumuksen voima, todistelun yksinkertaisuus ja selvyys, lyhyet ja kaikille ymmärrettävät lauseet, koruttomuus, häikäisevien eleiden ja vaikutusta tavoittelevien mahtipontisten korulauseiden puuttuminen — kaikessa tässä Leninin puheet erosivat edukseen tavallisten „parlamentti“-puhujain puheista.

Mutta tämä ei ollut se puoli Leninin puheissa, joka minua silloin viehätti. Minua viehätti Leninin puheissa se vastustamaton logiikan voima, joka jonkin verran kuivan asiallisesti, mutta perusteellisesti tempaa kuulijakunnan mukaansa, sähköistää sen vähitellen ja sitten ottaa sen kokonaan valtoihinsa. Muistan, kuinka monet edustajat silloin sanoivat: „Logiikka Leninin

puheissa on ikäänkuin väkevät kourat, jotka pihtien tavoin tarttuvat kiinni joka puolelta ja joiden otteista ei voi päästä irti: joko antaudu tai kärsi täydellinen tappio“.

Minun mielestäni tämä erikoisuus Leninin puheissa on hänen puhujataitonsa kaikkein vahvin puoli.

EI PIDÄ VALITELLA

Toisen kerran kohtasin Leninin vuonna 1906 puolueemme Tukholman edustajakokouksessa¹². On tunnettua, että tuossa edustajakokouksessa bolshevikit jäivät vähemmistöksi ja kärsivät tappion. Silloin näin ensi kertaa Leninin voitettun osassa. Hän ei ollut hitustakaan niiden johtajain kaltainen, jotka valittelevat ja masentuvat tappion jälkeen. Päinvastoin, tappio sai Leninin keskittämään tarmonsensa ja innostamaan kannattajiaan uusiin taisteluihin, tulevaan voittoon. Minä puhun Leninin tappiosta. Mutta millainen tappio se oli? Riitti, kun näki Leninin vastustajat, Tukholman edustajakokouksen voittajat—Plehanovin, Axelrodin, Martovin ja muut: he muistuttivat hyvin vähän todellisia voittajia, sillä menshevismmin säälimättömässä arvostelussaan Lenin ei ollut jättänyt heihin, kuten sanotaan, ainoatakaan ehjää paikkaa. Muistan, kuinka me, bolshevikiedustajat, yhteen joukkoon kerääntyneinä katsoimme Leniniin kysyen häneltä neuvoa. Joidenkin edustajien puheissa kuului väsymys ja alakuloisuus. Muistan, kuinka Lenin vastaukseksi tuollaisiin puheisiin sanoi purevasti hampaittensa välitse: „Älkää valitelko, toverit, me voitamme varmasti, sillä olemme oikeassa“. Viha valittelevia

intelligenttejä kohtaan, luottamus omiin voimiin ja usko voittoon — siitä puhui Lenin silloin meille. Tuntui, että bolshevikkien tappio on tilapäinen, että bolshevikkien täytyy voittaa lähitulevaisuudessa.

„Ei pidä valitella tappion johdosta“ — se on juuri se erikoisuus Leninin toiminnassa, joka auttoi häntä liittämään lujasti ympärilleen loppuun saakka uskollisen ja voimiinsa luottavan armeijan.

EI PIDÄ PÖYHKEILLÄ

Seuraavassa edustajakokouksessa vuonna 1907 Lontoossa¹³ bolshevikit tulivat voittajiksi. Näin silloin Leninin ensi kerran voittajan osassa. Voitto panee tavallisesti eräiden johtajain päät pyörälle, tekee heistä ylpeitä ja pöyhkeitä. Useimmiten sellaisissa tapauksissa aletaan juhlia voittoa ja levätä laakereilla. Mutta Lenin ei ollut hitustakaan sellaisten johtajain kaltainen. Päinvastoin, juuri voiton jälkeen hän oli erikoisen valpas ja varuillaan. Muistan, kuinka Lenin silloin teroitti lujasti edustajain mieliin: „Ensiksi — ei pidä innostua liikaa voiton johdosta eikä pöyhkeillä; toiseksi — saavutettu voitto on varmistettava; kolmanneksi — vihollinen on nujerrettava, sillä se on ainoastaan lyöty, mutta ei läheskään vielä nujerrettu“. Hän pilkkasi purevasti niitä edustajia, jotka kevytmielisesti vakuuttelivat, että „nyt on menshevikeistä tehty selvä“. Hänen oli helppo todistaa, että menshevikeillä on yhä vielä juuret työväenliikkeessä, että heitä vastaan on taisteltava taitavasti, välttämällä kaikin tavoin omien voimien yliarviointia ja etenkin vihollisen voimien aliarviointia.

„Ei pidä pöyhkeillä voiton johdosta“— se on juuri se Leninin luonteen erikoisuus, joka auttoi häntä järkevästi punnitsemaan vihollisen voimat ja suojaamaan puolueen mahdollisilta yllätyksiltä.

PERIAATTEELLISUUS

Puolueen johtajat eivät voi olla pitämättä arvossa puolueensa enemmistön mielipidettä. Enemmistö on voima, jota johtaja ei voi olla ottamatta huomioon. Lenin ymmärsi sen yhtä hyvin kuin kuka muu puolueen johtaja tahansa. Mutta Lenin ei koskaan antanut enemmistön kahlita itseään, varsinkaan silloin, kun tuolla enemmistöllä ei ollut periaatteellista pohjaa. Puolueemme historiassa on ollut hetkiä, jolloin enemmistön mielipide tai puolueen hetkelliset edut ovat joutuneet ristiriitaan proletariaatin perusetujen kanssa. Sellaisissa tapauksissa Lenin asettui empimättä ja päättäväisesti periaatteellisuuden kannalle puolueen enemmistöä vastaan. Enemmänkin, hän ei pelännyt sellaisissa tapauksissa esiintyä kirjaimellisesti yksin kaikkia vastaan luottaen siihen—kuten hän tästä usein puhui,—että „periaatteellinen politiikka on ainoata oikeata politiikkaa“.

Erittäin kuvaavia ovat tässä suhteessa seuraavat kaksi tosiasiaa.

Ensimmäinen tosiasia. Vuosien 1909—1911 kausi, jolloin vastavallankumouksen hajallelyömä puolue oli täydellisessä hajaannustilassa. Se oli kautta, jolloin puuttui usko puolueeseen, jolloin eivät ainoastaan intelligentit, vaan osaksi työläisetkin aivan yleisesti pakenivat puolueesta, jolloin maanalaista toimintaa

hyljittiin, se oli likvidatiokannan ja hajaannuksen kautta. Eivät yksinomaan menshevikit, vaan myöskin bolshevikit olivat silloin jakaantuneina moniin ryhmiin ja virtauksiin, jotka enimmäkseen olivat irrallaan työväenliikkeestä. On tunnettua, että juuri tuona kautena syntyi ajatus maanalaisen toiminnan täydellisestä likvidoisesta ja työläisten järjestämisestä legaaliseen, liberaaliseen stolypinilaiseen puolueeseen. Lenin oli silloin ainoa, joka ei mennyt virran mukana, vaan piti korkealla puoluekannan lippua kooten hajanaisia ja pirstoutuneita puolueen voimia ihmeteltävällä kärsivällisyydellä ja verrattomalla sitkeydellä, taistelun kaikkia ja kaikenlaisia puoluevastaisia virtauksia vastaan työväenliikkeensisällä, pitäen kiinni puoluekannasta verrattomalla miehuudella ja päättäväisyydellä.

On tunnettua, että tässä kiistassa puoluekannasta Lenin osoittautui sittemmin voittajaksi.

Toinen tosiasia. Vuosien 1914—1917 kausi, imperialistisen sodan riehunnan kausi, jolloin kaikki tai miltei kaikki sosialidemokraattiset ja sosialistiset puolueet yleistä isänmaallisuushäkkää nieltyään antautuivat oman maansa imperialismin palvelukseen. Se oli kautta, jolloin II Internationale laski lippunsa pääoman jalkoihin, jolloin sellaisetkin miehet kuin Plehanov, Kautsky, Guesde ja muut eivät kestäneet kiihkoisänmaallisuuden aaltoa vastaan. Lenin oli silloin ainoa tai miltei ainoa, joka nosti päättävän taistelun sosialichauvinismia ja sosialipasifismia vastaan, paljasti Guesdein ja Kautskyjen petoksen sekä leimasi häpeällä kahdenvaiheilla olevien „vallankumouksellisten“ puolinnaisuuden. Lenin ymmärsi, että hänen takanaan on pieni vähemmistö, mutta tällä seikalla ei ollut hänen

mielestään ratkaisevaa merkitystä, sillä hän tiesi, että ainoata oikeata politiikkaa, jolle kuuluu tulevaisuus, on johdonmukaisen kansainvälisyyden politiikka, sillä hän tiesi, että periaatteellinen politiikka on ainoata oikeata politiikkaa.

On tunnettua, että tässäkin kiistassa uudesta Internationalesta Lenin sai voiton.

„Periaatteellinen politiikka on ainoata oikeata politiikkaa“ — se on juuri se sääntö, jonka avulla Lenin valtasi rynnäköllä uusia „murtumattomia“ asemia voittaen proletariaatin parhaat ainekset vallankumouksellisen marxilaisuuden puolelle.

USKO JOUKKOIHIN

Puolueiden teoreetikkoja ja johtajia, jotka tuntevat kansojen historian ja ovat tutkineet vallankumousten historian perusteellisesti alusta loppuun asti, vaivaa joskus eräs epäsäädyllinen tauti. Tuota tautia sanotaan joukkojen pelkäämiseksi, uskon puutteeksi joukkojen luoviin kykyihin. Tällä pohjalla syntyy joskus eräänlaista johtajain ylimysmielistä suhtautumista joukkoihin, jotka eivät tunne vallankumousten historiaa, mutta joiden kutsumuksena on lyödä rikki vanha ja rakentaa uutta. Pelko, että luonnonvoimat saattavat päästä valloilleen, että joukot saattavat „särkeä liian paljon“, halu näytellä lapsenhoitajattaren osaa, joka pyrkii opettamaan joukkoja kirjojen mukaan, mutta ei halua ottaa oppia joukoilta, — se on tämänlaatuisen ylimysmielisyyden pohja.

Lenin oli tuollaisten johtajien täydellinen vastakohta. En tunne toista vallankumousmiestä, jolla olisi

ollut niin vahva usko kuin Leninillä proletariaatin luoviin voimiin ja sen luokkavaiston vallankumoukselliseen tarkoituksenmukaisuuteen. En tunne toista vallankumousmiestä, joka olisi osannut ruoskia niin armottomasti kuin Lenin omahyväisiä „vallankumouksen kaaoksen“ ja „joukkojen omavaltaisuuden riehunnan“ arvostelijoita. Muistan, kuinka erään keskustelun aikana Lenin vastaukseksi erään toverin mainintaan, että „vallankumouksen jälkeen täytyy saada aikaan normaalijärjestys“, huomautti purevasti: „On se surkeata, jos henkilöt, jotka haluavat olla vallankumouksellisia, unohtavat, että kaikkein normaalisinta järjestystä historiassa on vallankumouksen järjestys“.

Tämä selittää Leninin halveksuvan suhtautumisen kaikkiin niihin, jotka pyrkivät katselemaan joukkoja yli olkainsa ja opettamaan niitä kirjojen mukaan. Tämä selittää Leninin herkeämättömän ohjeen: on otettava oppia joukoilta, opittava ymmärtämään niiden tekoja, huolellisesti tutkittava joukkojen taistelun käytännöllistä kokemusta.

Usko joukkojen luoviin voimiin—se on juuri se Leninin toiminnan erikoisuus, joka antoi hänelle mahdollisuuden ymmärtää joukkojen vaistovaraista toimintaa ja suunnata sen kulkua proletaarisen vallankumouksen uomaan.

VALLANKUMOUKSEN NERO

Lenin oli syntynyt vallankumousta varten. Hän oli todella vallankumouksellisten purkausten nero ja vallankumouksellisen johtamisen suuri mestari. Milloinkaan hän ei tuntenut itseään niin vapaaksi ja

iloiseksi kuin vallankumouksellisten järjestysten kaudella. Tällä en tahdo suinkaan sanoa, että Lenin hyväksyi yhtäläillä jokaisen vallankumouksellisen järistyksen tai että hän aina ja kaikissa olosuhteissa oli vallankumouksellisten purkausten kannalla. En lainkaan. Tällä tahdon sanoa vain sen, että koskaan ei Leninin nerokas tarkkanäköisyys ilmennyt niin täydellisesti ja selvästi kuin vallankumouksellisten purkausten aikana. Vallankumouksellisten käännteiden päivinä hän suorastaan kukoisti, hänestä tuli kaukonäkijä, hän arvasi etukäteen luokkien liikkeen ja vallankumouksen todennäköiset äkkikäännteet nähden ne aivan kuin kämmenellään. Eipä suotta puoluepiireissämme sanotakaan, että „Iljitsh osaa uida vallankumouksen aalloissa kuin kala vedessä“.

Tämä selittää Leninin taktillisten tunnusten „hämmästyttävän“ selvyuden ja hänen vallankumouksellisten suunnitelmiansa „päätähuimaavan“ rohkeuden.

Mieleeni muistuu kaksi erittäin luonteenomaista tosiasiaa, jotka kuvaavat tätä Leninin erikoisuutta.

Ensimmäinen tosiasia. Lokakuun kumousta edeltänyt kausi, jolloin selustassa ja rintamalla vallinneen kriisin kannustamat miljoonat työläiset, talonpojat ja sotamiehet vaativat rauhaa ja vapautta; jolloin kenraalisto ja porvaristo valmistelivat sotilasdiktatuuria käydäkseen „sotaa loppuun asti“; jolloin koko niinsanottu „yleinen mielipide“ ja kaikki niinsanotut „sosialistiset puolueet“ olivat bolshevikkeja vastaan ja parjasivat heitä „saksalaisten vakoilijoiksi“; jolloin Kerenski yritti ajaa ja osittain ehti jo ajaakin

bolshevikkipuolueen maan alle; jolloin itävaltalais-saksalaisen liittoutuman yhä vielä mahtavat, kurinsa säilyttäneet armeijat olivat meidän uupuneita ja hajoavia armeijoitamme vastassa, ja Länsi-Euroopan „sosialistit“ elelivät tyytyväisinä liitossa hallitustensa kanssa käydäkseen „sotaa täydelliseen voittoon asti“...

Mitä merkitsi kapinan nostaminen sellaisella hetkellä? Kapinan nostaminen sellaisessa tilanteessa merkitsee kaiken panemista yhden kortin varaan. Mutta Lenin ei pelännyt vaaraa, sillä hän tiesi ja näki kaukonäkijän katseellaan, että kapina on kiertämätön, että kapina voittaa, että kapina Venäjällä valmistaa imperialistisen sodan loppua, että kapina Venäjällä panee liikkeelle Lännen paljonkärksineet joukot, että kapina Venäjällä muuttaa imperialistisen sodan kansalaissodaksi, että kapina synnyttää Neuvostojen Tasavallan, että Neuvostojen Tasavallasta tulee koko maailman vallankumouksellisen liikkeen tuki.

On tunnettua, että tuo Leninin vallankumouksellinen ennakkonäkemyks toteutui sittemmin ennenkuulumattoman tarkasti.

Toinen tosiasia. Ensimmäiset päivät Lokakuun vallankumouksen jälkeen, jolloin Kansankomissaarien Neuvosto yritti pakottaa niskoittelevan kenraalin, ylipäällikkö Duhoninin lopettamaan sotatoimet ja alkaamaan saksalaisten kanssa neuvottelut välirauhasta. Muistan, kuinka Lenin, Krylenko (tuleva ylipäällikkö) ja minä läksimme Pietarissa Yleisesikuntaan neuvottelemaan Duhoninin kanssa sähköteitse. Se oli raskas hetki. Duhonin ja Päämaja kieltäytyivät jyrkästi täyttämästä Kansankomissaarien Neuvoston käskyä.

Armeijan päällystö oli kokonaan Päämajan käsissä. Mitä tulee sotamiehiin, niin ei tiedetty, mitä sanoo 14-miljoonainen armeija, joka oli Neuvostovaltaa kohtaan vihamielisesti suhtautuvien niinsanottujen armeijajärjestöjen määräysvallan alainen. Itsessään Pietarissa oli silloin, kuten tunnettua, puhkeamassa upseerikoululaisten kapina. Lisäksi vielä Kerenski oli hyökkäämässä Pietaria vastaan. Muistan, kuinka jonkun aikaa lennättimen ääressä kestäneen vaitiolon jälkeen Leninin kasvot kirkastuivat ja saivat jonkin epätavallisen ilmeen. Näkyi, että hän oli jo tehnyt päätöksen. „Mennään radioasemalle“, sanoi Lenin, „se on tekevä meille hyödyllisen palveluksen: erikoispäiväkäskeyllä panemme kenraali Duhoninin pois viralta, nimitämme toveri Krylenkon ylipäälliköksi hänen tilalleen ja käännyimme päällystön päitten yli sotamiesten puoleen kehoittaen heitä ottamaan kenraalit kiinni, lopettamaan sotatoimet, asettumaan yhteyteen itävaltalais-saksalaisten sotamiesten kanssa ja ottamaan rauhan asian omiin käsiinsä“.

Se oli „hyppäys tuntemattomuuteen“. Mutta Lenin ei pelännyt tuota „hyppäystä“, päinvastoin, hän astui sitä kohti, sillä hän tiesi, että armeija tahtoo rauhaa ja se valloittaa rauhan lakaisemalla pois rauhan tieltä kaikki ja kaikenlaiset esteet, sillä hän tiesi, että tällainen keino rauhan aikaansaamiseksi tekee vaikutuksensa itävaltalais-saksalaisiin sotamiehiin, että se päästää valloilleen rauhankaipuun poikkeuksetta kaikilla rintamilla.

On tunnettua, että tämäkin Leninin vallankumouksellinen ennakkonäkemyks toteutui sittemmin täsmälleen.

Nerokas tarkkanäköisyys, kyky nopeasti tajuta ja ymmärtää lähenevien tapahtumain sisäinen merkitys—se oli juuri se Leninin ominaisuus, joka auttoi häntä viitoittamaan oikean strategian ja selvän menettelytavan vallankumousliikkeen käännteissä.

*„Pravda“ № 34,
helmikuun 12 pnä 1924*